

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **Z. Š.**, zast. Mgr. Janem Bučkem, advokátem, se sídlem Vítězslava Nezvala 604, Frýdek-Místek, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní třída 16, Praha 1, proti usnesení žalované ze dne 7. 9. 2020, č. j. 10.01-000437/20-005, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2021, č. j. 11 A 103/2020-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobkyni **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč, který jí bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jejího zástupce Mgr. Jana Bučka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně žádostí ze dne 20. 7. 2020, doplněnou dne 6. 8. 2020 po žalované požadovala určení advokáta pro řízení o ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2020, č. j. 7 As 507/2018-40. Žalovaná však s poukazem na znění § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění účinném do 31. 12. 2020 (dále jen „zákon o advokacii“), a jeho novelu účinnou od 1. 7. 2018 uvedla, že je oprávněna určovat advokáty jen k poskytnutí bezplatných právních služeb a nadto pouze v případě, že se samotnému žadateli nepodaří najít advokáta ochotného se jeho věci ujmout. Pro vznik práva na určení advokáta je primárním předpokladem skutečnost, že žadatel nemá dostatek finančních prostředků na úhradu odměny advokáta za poskytovanou právní službu. Tuto podmínku však žalobkyně nesplňovala, neboť již ve své žádosti ze dne 20. 7. 2020 uvedla, že sice přikládá vyplněný formulář „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu“, ale jelikož vzniklé náklady advokáta uhradí sama, neuvádí ve formuláři údaje týkající se rodinných, příjmových a majetkových poměrů. Žalovaná tedy řízení o žádosti žalobkyně v záhlaví uvedeném usnesením (dále jen „usnesení žalované“) zastavila podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, neboť shledala podanou žádost zjevně právně nepřipustnou.

[2] Žalobkyně brojila proti usnesení žalované žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) zamítl.

[3] Městský soud se nejprve zabýval namítanou nicotností usnesení žalované. Shrnl, že o žádosti žalobkyně rozhodoval věcně příslušný správní orgán a že neshledává ani jinou natolik závažnou vadu, která by činila usnesení žalované nicotným ve smyslu § 77 odst. 1 správního řádu. Předseda České advokátní komory byl podle § 45 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii oprávněn rozhodnout o žádosti o určení advokáta podle § 18c téhož zákona a samotná skutečnost, že Česká advokátní komora je vedlejším účastníkem v řízení o ústavní stížnosti žalobkyně, pro něž určení advokáta žádá, není rozhodná. Zákon o advokacii, ale ani jiný právní předpis totiž nestanoví, že by o určení advokáta podle posledně zmíněného ustanovení zákona o advokacii byl oprávněn rozhodovat jiný správní orgán než právě předseda České advokátní komory.

[4] Městský soud se ztotožnil se závěrem žalované, že žádost žalobkyně o určení advokáta je zjevně právně nepřipustná ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu. Uvedl, že již ze samotné žádosti ze dne 20. 7. 2020 vyplývalo, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro určení advokáta k poskytnutí právní služby, protože sama uvedla, že náklady tohoto advokáta uhradí. To tedy podle městského soudu *a contrario* znamená, že své příjmové a majetkové poměry ani sama žalobkyně jako žadatelka o poskytnutí právní služby nepovažuje za nepříznivé. Podle městského soudu tak bylo na první pohled zřejmé, že zákonná podmínka pro bezplatné určení advokáta není splněna, není zde tudíž ani důvod, aby se žalovaná žádostí žalobkyně věcně zabývala. O pochybení žalované přitom podle městského soudu nesvědčila ani skutečnost, že v jiném řízení a za jiných skutkových okolností o jiné žádosti žalobkyně rozhodla žalovaná meritorně a její žádost zamítl. Městský soud neshledal důvodnou ani námitku porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, neboť žalobkyně neuvedla, k jakému konkrétnímu porušení došlo, a městský soud žádné zjevné porušení ustanovení o řízení neshledal. Městský soud konečně nepřisvědčil ani námitce, podle níž došlo k odepření práva žalobkyně na vyřízení její žádosti; tato žádost totiž vyřízení byla, byť ne meritorně.

[5] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nyní proti napadenému rozsudku brojí kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatelka namítá, že se městský soud nevypořádal s odkazem na čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod uvedeným v doplnění žádosti ze dne 6. 8. 2020. V souvislosti s tímto odkazem pak dále tvrdí, že právo na právní pomoc v řízeních před soudy má i žadatel, který nežádá o bezplatnou právní pomoc, jak vyplývá z § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Uvádí, že v doplnění žádosti v souladu s § 18c odst. 3 zákona o advokacii poskytla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli v její právní věci právní služby poskytnout. Uvedené skutečnosti podle stěžovatelky svědčí o tom, že napadené usnesení nemá oporu v zákoně, k čemuž městský soud nepřihlédl a zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

pokračování

[7] Městský soud podle stěžovatelky nesprávně posoudil její žádost ze dne 20. 7. 2020 v tom, že dovodil, že z jejího obsahu je zřejmé, že jde o žádost nepřipustnou proto, že v ní stěžovatelka nežádala o bezplatnou právní pomoc.

[8] Žalovaná svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužila.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností podané kasační stížnosti ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., podle něhož *kasační stížnost není přípustná, opírá-li se o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s. nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl.*

[10] Nejvyšší správní soud již například v usnesení ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009-77 dovodil, že „*kasační stížnost může účinně směřovat jen proti těm důvodům soudního rozhodnutí, na němž je toto rozhodnutí postaveno.*“ K obdobným závěrům se Nejvyšší správní soud přihlásil také v rozsudku ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006-155, ve kterém vyslovil, že „*ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. představuje zavedení koncentračního principu do řízení před Nejvyšším správním soudem. Užití tohoto principu lze považovat za zcela racionální, neboť zajišťuje, aby výhrady účastníků řízení proti (zde) pravomocnému správnímu rozhodnutí byly pořadem práva nejprve projednány krajskými soudy, přičemž Nejvyšší správní soud přezkoumá již pouze zákonnost závěrů krajských soudů k jednotlivým skutkovým a právním otázkám, které jim byly v žalobách předestřeny (promítly-li se, pochopitelně, do námitek kasačních). Pokud by bylo v řízení před Nejvyšším správním soudem (myšleno v řízení o kasační stížnosti) připuštěno uplatnění skutkových a právních novot (zde srov. též ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s.) vedlo by to fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. (obdobně jako § 109 odst. 4 s. ř. s., vylučující možnost dodatečného uplatňování argumentů skutkových) tedy nesleduje restriktci práv fyzických a právnických osob na přístup k soudní ochraně. Po účastnících předcházejícího žalobního řízení (z logiky věci je zřejmé, že musí jít pouze o účastníky aktivně legitimované) lze jistě spravedlivě požadovat, aby na principu vigilantibus jura postupovali v řízení shora popsáním způsobem s tím, že v případě, kdy tak neučiní, ponese (z hlediska možnosti uplatnění procesní argumentace v dalším stupni) případné nepříznivé důsledky.*“

[11] V nyní posuzovaném případě stěžovatelka v kasační stížnosti brojí proti tomu, že se městský soud nezabýval jejím odkazem na čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jež zmiňovala v doplnění její žádosti o určení advokáta ze dne 6. 8. 2020. V žalobě však námitku postupu žalovaného v rozporu s tímto článkem nenamítala. Stejně tak stěžovatelka v žalobě neuplatnila ani nyní v kasační stížnosti nově námitku spočívající v odkazu na § 18 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii, z nichž vyvozuje, že právo na právní pomoc v řízení před soudy má i žadatel, který nežádá o bezplatnou právní pomoc. Tyto námitky přitom stěžovatelka mohla uplatnit již v žalobě, neboť (jak ostatně sama uvádí) se jedná o skutečnosti plynoucí z doplnění její žádosti o určení advokáta. V rozporu s výše citovaným § 104 odst. 4 s. ř. s. je však poprvé uplatňuje až v kasační stížnosti; Uvedené kasační námitky jsou tedy nepřipustné (srov. kupříkladu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004-49).

[12] Další stížnostní námitku, podle níž se městský soud dopustil nesprávného posouzení stěžovatelčiny žádosti o určení advokáta coby žádosti zjevně právně nepřipustné ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, pak stěžovatelka ponechává zcela bez jakéhokoliv konkrétního argumentu. Úkolem kasačního soudu však není domýšlet za stěžovatelku určitá tvrzení, jež by jí mohla být v řízení o kasační stížnosti ku prospěchu a vést k rozhodnutí pro ni pozitivnímu (srov. obdobně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2018, č. j. 3 Afs 304/2016-37, ze dne 31. 1. 2019, č. j. 9 As 380/2017-46, nebo rozsudek rozšířeného senátu ze dne 23. 3. 2022, č. j. 1 Afs 334/2017-208, odst. 37). Došlo by tím totiž k popření dispoziční zásady, která je pro řízení před správními soudy typická a na níž je správní soudnictví založeno. Ani tato veskrze obecná kasační námitka tudíž nezakládá důvod pro věcný přezkum napadeného rozsudku. Stěžovatelka v ní totiž neuvádí, jakých konkrétních pochybení se při posouzení uvedené sporné otázky městský soud dopustil. Právě napadený rozsudek je však v řízení o kasační stížnosti rozhodnutím, jehož přezkumem by se měl kasační soud zabývat. Předpoklady tohoto přezkumu s ohledem na neurčitou a obecnou stížnostní námitku nejsou dány.

[13] Z výše uvedených důvodů je zřejmé, že kasační stížnost stěžovatelky je v celém rozsahu nepřipustná; dílem pro neuplatnění kasačních důvodů podřaditelných pod § 103 odst. 1 s. ř. s., dílem pro uplatnění důvodů, které stěžovatelka neuplatnila již v řízení před městským soudem, ač tak učinit mohla. Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo, než kasační stížnost pro nepřipustnost postupem podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 104 odst. 4 s. ř. s. a za použití § 120 s. ř. s., odmítnout.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[15] O vrácení soudního poplatku zaplaceného za řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 10 odst. 3 věty poslední zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Soudní poplatek bude vrácen ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2023

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu